

Нефармат

ЯКОГА ВОЎКА БАЯЦЦА?

Гатую сняданак, слухаю па радыё бадзёрыя паведамленні сіноптыка пра паўсюднае снежнае покрыва тэрыторыі краіны ды ўсміхаюся пра сябе: «Не былі вы, даражнікі, у Брэсце». У нас даўно злезлі рэшткі першага нясмелага снегу. За акном — звычайнае маркотнае чарноце, у кантэксце якога размовы пра раннюю і прыгожую зіму выглядаюць нават крыху дзіўна і недарэчна.

А яшчэ на вочы, як на грэх, трапляюцца радкі народнага паэта пра тое, як «у Піліпаўку воўк нема вые». Ну і праўда, пейзажы за акном падыходзяць хіба для ваўчыных песень. І як высвятляецца, гэта не толькі маё ўражанне. Сусед па вясковым доме, паляўнічы з паўвекавым стажам, эмацыянальна расказвае, што яго нядаўна, мякка кажучы, уразіла. У вёсцы Ставы, што размешчана зусім побач з дзяржаўнай граніцай, яны, група паляўнічых, застаўшыся нанач у таварыша, познім вечарам пачулі такое завыванне, якога не чулі ніколі раней. «Цяжка на слых вызначыць, колькі іх было, ваўкоў: можа, паўтара дзясятка, можа, два альбо больш, але завылі некалькі адразу, а затым далучыўся цэлы хор. Гэта было страшна, дзіўна, непрывычна. Колькі жыву, не тое што на свае вушы, але нават не чуў пра такое! Ваўкі вылі разам даволі доўга. Мы ўжо і забыліся на сваю бяседа, проста моўчкі сядзелі і слухалі», — расказваў Мікалаевіч.

Потым паляўнічыя сталі вылучаць версіі, што б гэта магло быць. Адзін дапусціў, што ваўкі раней маглі прылічы з Польшчы, іх там забаронена адстрэльваць, а цяпер, калі пабудавалі агароджу, яны не здолелі знайсці той выратавальны праход і засумавалі па

родным лесе. Можна і так. Што б там ні было, але толькі адзін раз месцічы сталі сведкамі такога незвычайнага ваўчынага хору.

У нас ваўкоў не так і многа, іх страляюць кожны год. Хоць экалагі, спецыялісты Нацыянальнага парка «Белавежская пушча» ў адзін голас выступаюць у абарону ваўкоў як санітараў лесу. Паводле меркавання навукоўцаў, ваўкі стаяць на варце балансу прыроды: яны знішчаюць хворых, аслабелых, нежыццяздольных парнакапытных, зайцоў ды іншых прадстаўнікоў фаўны, тым самым падтрымліваюць натуральнае здароўе прыроды. Здаровы воўк ніколі не нападзе на чалавека, калі яго не правакаваць, сцвярджаюць спецыялісты. А шаленствам шэрыя хварэюць у разы радзей, скажам, за тых жа лісіц.

На адным з прыродаахоўных сайтаў прычыталі такі забаўны дыялог. «Што рабіць, калі нечакана сустрэўся з ваўком?» — спытаў наведвальнік. «Радавацца, — адказаў спецыяліст. — Бо ў жывой прыродзе надзвычай рэдка можна ўбачыць ваўка. Яны жывёліны асцярожныя».

Значыць, у аўтара гэтых радкоў ёсць нагода радавацца. Аднойчы я ўбачыла ваўка перад сабой крокаў за сто. Праўда, было гэта вельмі даўно. Маёй без малага саракагадовай пляменніцы было тады гадоў 10-12. Мы ішлі з-пад рэчкі на ўзгорак. А мясцовасць на нашай малой радзіме гарыстая, нібы ў Швейцарыі. Быў, мусіць, пачатак восені. Карацей, выходзім на высокі ўзгорак — а ён сядзіць, не калматы і аблезлы, якіх даводзілася бачыць на здымках суседзяў-паляўнічых, а прыгожы, гладкі, не шэры і не чорны, з нейкім бура-карычневым адценнем. Воля, якая і дагэтуль мышэй баіцца, раптам як гукне: «Гэта

сабака ці воўк!» І я, каб не спалохаць яе, спакойна гавару: «Сабака, не бойся». А ён тым часам, паглядзеў на нас нейкае імгненне, развярнуўся і зусім павольным трушком, падкрэслена нетаропка, з поўнай ваўчынай годнасцю, стаў аддаляцца. Запомніла тую сустрэчу на ўсё жыццё. Ваўкоў больш не бачыла, хіба ў вальерах у пушчы, у заапарках, але тамтэйшыя насельнікі мяне не ўразілі. Той быў асаблівы: гаспадар, кароль наваколля, гэтыя ж — нявольнікі, амаль ужо сабакі, заўсёды з кавалкам мяса. Ёсць розніца.

А тое, што ваўкоў надзяляюць самымі горшымі якасцямі ў казках ды іншых творах, — гавораць спецыялісты — міфалогія. Зручна схавацца за метафару, калі людзі бываюць нашмат горшымі за ваўкоў. Чыталі, відаць, альбо па тэлевізары бачылі пра злачынства ў Роўбіцку, непадалёку ад Белавежскай пушчы. Ведаю гэтую вёску, не раз там была, калі працавала ў раёнцы. Нядаўна сужыцелі-нелюдзі, ён 46 гадоў, яна 33-гадовая, забілі 85-гадовую бабульку за 90 рублёў. Яны пазычалі ў яе 10 рублёў, нібыта прынеслі доўг, далі 100-рублёвую купюру, а калі яна пачала адлічваць 90 рублёў рэшты, сталі біць пенсіянерку па галаве металічным прутам. Пісалі, што жанчына нават пульс правярала, каб упэўніцца, што ахвяра нежывая, потым хату закрылі і пайшлі ў краму купляць выпіўку. Яны ўжо сядзелі, як паведамлялася. А што будзе з 17-гадовага са Століншчыны, калі ён адседзіць? Ён патрабаваў цыгарэты ў інваліда-калясачніка. Калі апошні сказаў, што не курыць, гэты неадвараж саў збіваць нямоглага арматурай. Во гэта і ёсць тыя самыя міфалагічныя ваўкі ў чалавечым абліччы, якіх варта баяцца.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	9.03	16.53	7.50
Віцебск	8.59	16.36	7.37
Магілёў	8.53	16.43	7.50
Гомель	8.42	16.47	8.05
Гродна	9.17	17.10	7.53
Брэст	9.10	17.18	8.08

Месяц

Першая квадра ў 19.36.
Месяц у сузор'і Рыб.

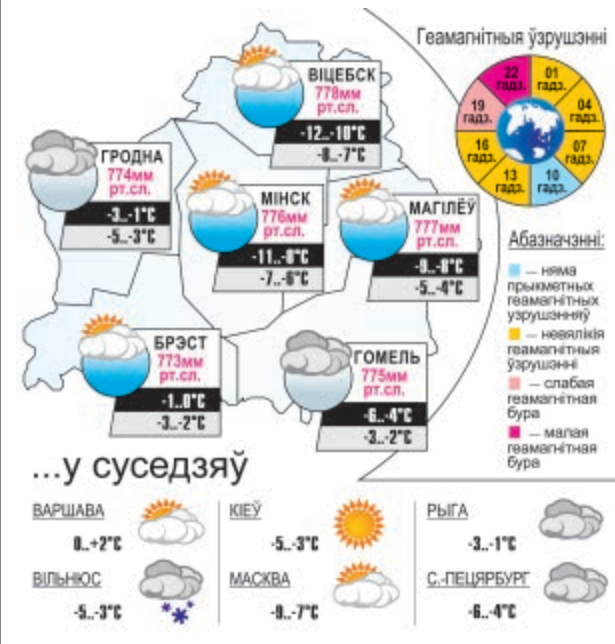
Імяніны

Пр. Лазара, Міхаіла, Нікана, Рыгора, Сяргея, К. Канстанцыі, Маўры, Юстыны, Андрэя, Канстанціна, Людаслава.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Даты

Падзеі

Людзі

30 ЛІСТАПАДА

1892 год — нарадзіўся Платон Васільевіч Саевіч (былая в. Раматава, цяпер у Маларыцкім раёне), дзяржаўны дзеяч Беларусі. Удзельнік устанавлення савецкай улады ў Віцебскай губерні. З 1929 года — рэктар Камуністычнага ўніверсітэта Беларусі, пасля — дырэктар Інстытута гісторыі партыі і Кастрычніцкай рэвалюцыі пры ЦК КП(б)Б. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны: камісар палка, намеснік начальніка палітупраўлення, начальнік аддзела фронту. У 1947—1951 гадах — міністр асветы БССР. У 1951 г. быў арыштаваны і прагавораны да 25 гадоў папраўча-працоўных лагераў. Рэабілітаваны ў 1954 годзе.

1899 год — нарадзіўся (в. Зазыбы, цяпер Віцебскі раён) Міхась Лынькоў, народны пісьменнік Беларусі, акадэмік АН Беларусі. У 1933—1941 гадах — галоўны рэдактар часопіса «Полымя рэвалюцыі». У 1938—1948-м — старшыня Саюза пісьменнікаў БССР. Пасля вайны працаваў дырэктарам Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР. Аўтар кніг прозы «Гой», «Андрэй Лятун», «За акіянам», «Сустрэчы» і іншых. За раман-эпапею «Векапомныя дні» ўдастоены Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Коласа.

1903 год — нарадзіўся Раман Навумавіч Мачульскі, адзін з арганізатараў падполля і партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, Герой Савецкага Саюза, заслужаны работнік культуры БССР. З 1944 года — старшыня Мінскага аблвыканкама, намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, 1-ы сакратар Пінскага абкама партыі, старшыня Брэсцкага аблвыканкама.

1932 год — у Бабруйску адкрыты Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР (цяпер —

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Максіма Горкага). У 1935—1941 гадах і з 1944-га працаваў у Магілёве, з красавіка 1945-га — у Гродне, з ліпеня 1947 года — у Мінску. У 1955 годзе тэатру прысвоена імя Максіма Горкага.

1943 год — сіламі 415-й стралковай дывізіі і 27-й Нараўлянскай партызанскай брыгады імя С. Кірава ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў вызвалены раённы цэнтр Нароўля.

1667 год — нарадзіўся Джонатан Свіфт, англійскі пісьменнік-сатырык і палітычны дзеяч. Аўтар рамана «Падарожжы Гулівера».

1700 год — Паўночная вайна: бітва пры Нарве паміж рускім войскам Пятра I і шведскім войскам Карла XII.

1835 год — нарадзіўся Марк Твен (Сэмюэл Лэнгхорн Клеменс), амерыканскі пісьменнік, журналіст і грамадскі дзеяч.

1853 год — Сінопская бітва падчас Крымскай вайны, у якой руская эскадра пад камандаваннем віцэ-адмірала Паўла Нахімава разграміла колькасна перавышаючую турэцкую эскадру і забяспечыла панаванне рускага флоту на Чорным моры.

1872 год — у Глазга адбыўся першы афіцыйны міжнародны матч па футболе (Шатландыя — Англія 0:0).

1939 год — пачатак савецка-фінскай вайны. У 8 гадзін раніцы па загадзе Галоўнага Камандавання часці Чырвонай Арміі перайшлі граніцу Фінляндыі на Карэльскім перашыўку і ў шэрагу іншых раёнаў.

ЛЮК ДЭ КЛАПЭ ВАВЕНАРГ:
«Хто не ведае цану часу, той не народжаны для славы».

УСМІХНЕМСЯ

Жонка працавала з хуткасцю сто адгаворак у хвіліну.

Ступень адэкватнасці жанчыны лёгка вызначыць па натуральнасці яе броваў.

— Як там у вас на рабоце?

— Нармальна, больш-менш, але ўсё роўна неяк не вельмі.

— Я павінен выбраць з трох варыянтаў?

Як хутка першы палёт з абледзянелых прыступак на ганку ператварыў радасць ад першага снегу ў горкую нуду па леце...

Мужчынскі салон прыгажосці называецца спартзала.

Сёння была найлепшая ноч у маім жыцці... Мне спалася, што я выспалася.

Аб'ява. Прадаецца сабака. Новы. Ні разу не гаўкаў.

Ці варта лічыць лішнюю вагу, якая назапасілася за гады шлюбу, сумесна нажытым? Што з ёй рабіць пры разводзе?

— Мурка, я прыйшоў!

